

U AMANET BUDUĆIM GENERACIJAMA

(Faruk Muftić: "Šeher Ustikolina", "DES" Sarajevo, 2006.)

Faruk Muftić je, nakon više knjiga o svom gradu i zavičaju i nedavno objavljene knjige "Foča-kroz vrijeme", javnosti ponudio još jednu knjigu-monografiju "Šeher-Ustikolina". Svojim entuzijazmom i vrijednim radom Muftić je tako popunio prazninu koju su trebali ispuniti naši historičari i ljudi od struke. No, to ni u kom slučaju ne umanjuje vrijednost njegovih knjiga. Štaviše, ova kao i druge Muftićeve knjige obiluju i podacima preko kojih historičari olahko prelaze, a koji opet na sebi svojstven način govore o životu i radu tamošnjih stanovnika. To nisu samo šturi podaci nego i detalji koji daju poseban pečat. Muftić koristi postojeću historijsku građu i u nju ugrađuje životne priče, svjedočenja, dokumente, fotografije... Kako domaći autori nisu ostavili pisani trag o Ustikolini, entuzijasta Faruk Muftić se prihvatio posla i u knjizi sažeo i predstavio najprije materijalne dokaze, počev od stećaka, nišana, bogomolja, pa do samih ljudi koji su obilježili svoje vrijeme.

Ustikolina je, iznosi autor, kao trgovačka kolonija da bi izrasla u "šeher" morala imati džamiju, hamam, han, a potom i dućane. Trgujući, žitelji Ustikoline su vremenom svoju djecu davali na zanate u Dubrovnik i druge primorske gradove, a oni su se vraćali i otvarali samostalne dućane. Tako se grad širio i razvijao. Najstariji turski izvori iz 1468. godine kazuju da je u Foči tada bilo 1050 domaćinstava, a u Ustikolini, Prači, Pljevljama, i dr. ispod stotinu domaćinstava. Sada je Ustikolina najveće naselje na području općine Foča. Ono po čemu se Ustikolina prepoznava i čime su se njeni građani ponosili bila je Turhan Emin- begova džamija koja spada u najstariju džamiju izgrađenu na tlu Bosne i Hercegovine. Izgrađena je 1448./1449. godine, a posebno se izdvajala njena tanka munara zidana od mehkog kamena. Putopisac Evlija Če-

lebija zapisao je da je 1664. godine kasaba Ustikolina imala 176 kamenom pokrivenih kuća, jednu lijepu džamiju, mesdžid, han, hamam, tekiju i desetak dućana. Slijedeći hronologiju događanja, Muftić ilustrira događaje - upade četnika 1941. godine u Ustikolinu, ubistva, te rušenje džamije. Od njenog novog otvorenja 1956. godine do njenog rušenja 1993. godine, u njoj su kao vjerski službenici radili: Fadil ef. Arslankadić, Ramadan ef. Hodžić, Ahmed ef. Čelebić, Sabit ef. Hodžić, Ševko ef. Omerbašić, Suljo ef. Haljković, Mujo ef. Oković, Husein ef. Hodžić, Alija ef. Buljubašić, Abdulah ef. Maglajlija, Ibrahim ef. Pajić, Zahid ef. Karaman, Edhem ef. Čamdžić i Jusuf ef. Omerspahić. U knjizi su sadržana i brojna svjedočenja o svirepim ubistvima i pregledno data imena žrtava kao i počinioca zločina. No, i pored zločina koji su bili očiti i dokazani tadašnja vlast donijela je zakon kojim su zločinci amnestirani i pušteni na slobodu. Isti zločini ponoviće se i 1992. godine po transformaciji JNA u četničku vojsku kada su uslijedila još veća i svirepija zvjerstva. Džamija u Ustikolini je spaljena i minirana, a njeni stanovnici ubijeni i protjerani. A, da su i pored tolikih zločina Bošnjaci ostali uspravni i vratili se na svoje svjedoči i to da su oni odmah po svom povratku nanovo obnovili svoju džamiju. Zanimljivo je, primjećuje Faruk Muftić, da je od izgradnje Turhan Emin-begove džamije do njenog ponovnog rođenja prošlo 555 godina, te zaključuje da je džamija tako ostavljena u amanet budućim generacijama. U amanet je i ova Muftićeva knjiga.

Selman SELHANOVIĆ

KAKO SPRIJEČITI GENOCID IZNOVA

(Rasim Muratović: "Holokaust nad Jevrejima i genocid nad Bošnjacima", Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, Sarajevo, 2007.g.)

Stavljajući u moto svoje knjige "Holokaust nad Jevrejima i genocid nad Bošnjacima", knjiga koja ujedno predstavlja prerađenu verziju